

Thảm sát Thiên An Môn sau 30 năm: Bài học gì cho Việt Nam?

31/05/2019 - VOA

Quảng trường Thiên An Môn vào ngày 6/6 năm 1989

Sự kiện Thiên An Môn ở Trung Quốc cách nay 30 năm đem lại bài học cho giới tranh đấu Việt Nam về huy động lực lượng và nhất là biết đánh giá tương quan lực lượng khi hành động, một nhà hoạt động dân chủ ở trong nước nhận định.

Hoa Kỳ gọi hành động của nhà cầm quyền Trung Quốc đàn áp đẫm máu cuộc biểu tình ôn hòa của sinh viên ở Quảng trường Thiên An Môn là một cuộc ‘thảm sát toàn diện’.

“Hoa Kỳ kêu gọi và tiếp tục kêu gọi, cũng như các nước khác trong cộng đồng quốc tế, là phải có sự chịu trách nhiệm công khai đối với những người bị giết hại, bị bắt giữ và mất tích,” nữ phát ngôn nhân Bộ Ngoại giao Mỹ Morgan Ortagus nói với VOA hôm 30/5 tại một cuộc họp báo thường kỳ.

“Chúng tôi muốn họ phải thả những người đã bị bỏ tù vì nỗ lực giữ cho ký ức về sự kiện Thiên An Môn sống mãi cũng như phải chấm dứt việc sách nhiễu những người từng tham gia vào cuộc biểu tình và gia đình họ,” bà Ortagus nói thêm.

Cách nay ba thập niên, vào ngày 4/6/1989, các cuộc biểu tình đòi dân chủ do giới sinh viên lãnh đạo diễn ra tại Quảng trường Thiên An Môn ở thủ đô Bắc Kinh. Một trong những nguyên nhân bất bình chủ yếu của những người biểu tình là tình trạng tham nhũng ở tầng lớp tinh hoa. Người biểu tình cũng kêu gọi cải cách chính trị và đòi hỏi một xã hội công bằng hơn và cởi mở hơn.

Chính quyền Trung Quốc khi đó dưới lệnh của nhà lãnh đạo tối cao Đặng Tiểu Bình đã cho quân đội vũ trang tới đàn áp người biểu tình. Các tổ chức nhân quyền tin rằng có từ vài trăm cho đến vài ngàn người đã bị sát hại khi xe tăng lăn bánh trên Quảng trường Thiên An Môn để dập tắt biểu tình.

Từ đó đến nay, sự kiện Thiên An Môn vẫn là chủ đề cấm kỵ không được phép nhắc đến ở Trung Quốc đại lục và người dân ở đây đa số hầu như không biết gì về sự kiện đẫm máu này.

Tổ chức Ân xá Quốc tế cho biết trong những tuần qua, cảnh sát Trung Quốc đã bắt giữ và quản chế cũng như đe dọa hàng chục nhà hoạt động và thân nhân của những người thiệt mạng vốn tìm cách kỷ niệm ngày 4/6.

“Chúng tôi có đọc những tin tức đó, điều đó không thể tồi tệ hơn được nữa,” bà Ortagus nói. “Chúng ta không thể quên việc này. Đó là cuộc thảm sát toàn diện.”

‘Kết quả của nền chính trị cởi mở’

Trao đổi với VOA nhân dịp này, Tiến sỹ Nguyễn Quang A, một nhà hoạt động dân chủ tại Việt Nam, nhận định rằng sở dĩ người dân Trung Quốc có cao trào dân chủ mạnh mẽ vào năm 1989 là vì trước đó họ ‘đã có gần chục năm không khí chính trị rất cởi mở’.

“Sau khi Trung Quốc bắt đầu cải cách mở cửa, nhất là sau khi Hồ Diệu Bang lên làm Tổng Bí thư và Triệu Tử Dương lên làm Thủ tướng, thì chính sách của Trung Quốc đã có sự cởi mở khá nhiều, chẳng hạn như lật lại những bản án của Cách mạng Văn hóa, phục hồi danh dự cho rất nhiều người,” ông nói. “Cộng thêm Gorbachev ở Liên Xô vào lúc đó và phong trào dân chủ ở Đông Âu cộng hưởng lại thành phong trào sinh viên rất mạnh.”

Tiến sĩ A cho rằng giới đấu tranh ở Việt Nam có thể học được bài học về huy động lực lượng của phong trào Thiên An Môn mà ông cho là ‘rất tốt’ vào thời kỳ chưa có Internet, chưa có mạng xã hội như bây giờ.

Tuy nhiên, ông nói, Việt Nam cũng cần rút tía từ sự thất bại của cuộc biểu tình vốn bị đàn áp đẫm máu và không đem lại kết quả gì cho công cuộc dân chủ hóa Trung Quốc.

“Chúng ta phải áp dụng cho phù hợp với hoàn cảnh Việt Nam,” ông phân tích. “Không nhất thiết phải có sự xuống đường của hàng trăm ngàn người và chiếm quảng trường để rồi vấp phải sự đàn áp rất khốc liệt.”

“Đấu tranh là quá trình lâu dài chứ không phải chỉ vài ngày là xong ngay,” ông nói thêm và cho rằng cần phải xét tương quan lực lượng giữa hai phía.

“Nếu hai phía bên tám lạng người nửa cân, như ở Tiệp Khắc, Cộng hòa Dân chủ Đức, thì một đợt huy động ngắn và rầm rộ như thế có thể dẫn đến dân chủ hóa. Ngược lại, huy động rầm rộ cũng có thể dẫn đến thất bại như ở Thiên An Môn và một số nước Ả Rập vào năm 2011 (trong phong trào Mùa xuân Ả Rập).”

Còn nói về bài học cho đảng cộng sản Việt Nam, ông A khuyến cáo sự kiện Thiên An Môn là ‘vết nhục của đảng cộng sản Trung Quốc’ và Việt Nam ‘không bao giờ được học cách ứng xử của Đặng Tiểu Bình và một số nhân vật chớp bu khác của đảng cộng sản Trung Quốc’.

Nhà hoạt động này cũng bày tỏ nuối tiếc khi phong trào Thiên An Môn ngày nay không còn ý nghĩa gì nữa ở Trung Quốc do chính sách quản lý, kiểm duyệt chặt chẽ của chính quyền Bắc Kinh suốt 30 năm qua.

“Chính quyền Trung Quốc họ đã làm rất thành công,” ông nói và nhận xét thêm rằng mạng internet của Trung Quốc dù có số lượng người sử dụng lớn nhất thế giới nhưng chỉ là ‘mạng nội bộ’ bị chính quyền hoàn toàn nắm quyền kiểm soát nội dung.

Theo lời ông, 30 năm trước ‘thông tin rất là kém’, cộng thêm chính quyền Việt Nam không nói gì nhiều về sự kiện Thiên An Môn hay sự chuyển đổi dân chủ ở Đông Âu sau đó nên toàn bộ phong trào ở Đông Âu, Liên Xô và Trung Quốc ‘mặc dù có ảnh hưởng một chút đến giới trí thức Việt Nam khi đó, nhưng không nhiều lắm’.

“Bây giờ tất cả những sự kiện trên thế giới người Việt Nam tiếp nhận rất nhanh chóng. Hy vọng người Việt Nam hiểu kỹ hơn về sự kiện xảy ra ở Thiên An Môn,” Tiến sĩ A nói.

‘Nhà lãnh đạo cấp tiến’

Ông A cũng là người tích cực phổ biến trong cộng đồng đấu tranh dân chủ ở Việt Nam quyền Hội ký Triệu Tử Dương, vị Tổng Bí thư đảng cộng sản Trung Quốc có cảm tình với phong trào sinh viên về sau bị mất chức trong sự kiện Thiên An Môn và bị giam lỏng cho đến chết.

“Việt Nam và Trung Quốc có rất nhiều điểm chung cho nên việc học kinh nghiệm của Trung Quốc cũng như của các nước khác là rất quan trọng,” ông giải thích việc làm của mình.

Tiến sĩ A nói cố Tổng Bí thư Triệu Tử Dương là một ‘nhà cải cách quan trọng’ của Trung Quốc.

“Thật sự ông ấy là người thực hiện cải cách kinh tế của Trung Quốc trong suốt 10 năm làm Thủ tướng. Trong những năm cuối đời bị

giam lỏng, ông ấy đã suy gẫm để tìm cách cải cách chính trị,” ông A cho biết.

“Ông Triệu ngộ ra rằng những việc ông ấy làm trước kia về cải cách chính trị là chưa thấu đáo và cách làm thấu đáo nhất là không có cách nào khác mà phải thực thi dân chủ kiểu phương Tây, ít nhất đó là mô hình tốt nhất cho đến lúc ông ấy còn sống,” ông A nói và cho rằng bài học mà ông Triệu rút ra ‘đáng để các nhà lãnh đạo Việt Nam suy gẫm’.

Vẫn theo lời nhà hoạt động Nguyễn Quang A, ông Triệu có cách tiếp cận mềm dẻo với phong trào sinh viên vì ‘ông là nhà lãnh đạo trẻ và rất đồng cảm với các cải cách chính trị của Tổng Bí thư Hồ Diệu Bang’. Tuy nhiên, Đặng Tiểu Bình, vốn là người rất cứng rắn, mới là nhà lãnh đạo tối cao của Trung Quốc vào lúc đó. Chính vì vậy mà phong trào Thiên An Môn bị đàn áp và Triệu Tử Dương bị sa cơ.

Tiến sĩ A cho rằng nếu ở Việt Nam có một người có tư tưởng cấp tiến như ông Triệu Tử Dương lên làm lãnh đạo ‘sẽ thúc đẩy dân chủ hóa ở Việt Nam rất nhanh chóng’.

“Nếu người dân Việt Nam cố gắng thực hiện đầy đủ quyền của mình một cách ôn hòa và gây sức ép liên tục lên chính quyền và đồng thời có nhân vật cấp tiến nào đấy được sự ủng hộ của nhân dân thì hai quá trình đấy sẽ tương tác với nhau và thúc đẩy dân chủ hóa đất nước.”./.

Nguồn: <https://www.voatiengviet.com/a/th%E1%BA%A3m-s%C3%A1t-thi%C3%AAn-an-m%C3%B4n-sau-30-n%C4%83m-b%C3%A0i-h%E1%BB%8Dc-g%C3%AC-cho-vi%E1%BB%87t-nam-/4939546.html>

www.vietnamvanhien.org

